

12.03.24

8-Б клас

Історія України

Вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Церковне життя. Освіта.

Мета: скласти уявлення про вплив Берестейської унії на церковне життя в Україні; характеризувати зміни, які відбулися в становищі православної церкви в 20—30-х рр. XVII ст.; пояснювати, як діяльність митрополита Петра Могили сприяла зміцненню православної церкви; розповідати про становище греко-католицької церкви; удосконалювати набуті вміння і навички; сприяти осмисленню ролі особи в історії, відповідальності за власні дії.

Актуалізація опорних знань

Експрес опитування

1. Якими є основні риси української культури попередньої доби?
2. Назвіть головні здобутки української культури XVII ст.

Мотивація навчальної діяльності

Вивчення нового матеріалу

Особливості розвитку культури

- Суперечливі умови: створення власної держави, підтримка культури з боку гетьманів, але і засилля царської влади та занепад держави;
- Перша хвиля зросійщення;
- Переважали традиції розвитку культури;
- Дві основи: розвиток української культури та вплив західноєвропейського бароко;
- Створено особливий стиль — козацьке бароко;
- Змінюється соціальна культура — велику роль відіграє козацтво та міщани.

Підпорядкування Української православної церкви Московському патріархату

- Контроль над православною церквою – контроль над Україною;
- Контроль над православною церквою – падіння опори української державності;
- 1864 – Києво-Печерську лавру передано під владу Москви;
- Москва звертається до Константинополя з грамотою про освячення київських митрополитів(Гедеон);
- 1686р.-Київську митрополію передано Московському патріархату-це була катастрофа, українська церква втрачає свою самобутність.

Митрополит
Київський, Галицький
і всієї Русі, з 27 січня
1688 - Митрополит
Київський, Галицький
та всієї Малої Росії

Митра Гедеона
(Четвертинського).
Майстерня Збройової
Палати, 1685 р.

Робота з візуальними джерелами

Свято-Троїцький кафедральний собор у Чернігові.

Харківський колегіум. Будівля XVIII—XIX

Переломними стали події першої половини 1680-х рр. У 1684 р. Києво-Печерська лавра була вилучена з-під влади константинопольського патріарха й підпорядкована московському. Московський уряд надіслав константинопольському патріарху Якову царську грамоту з пропозицією дозволити Московській патріархії висвячувати київських митрополитів. Не чекаючи відповіді (вона була негативною), цар наказав І. Самойловичу провести вибори київського митрополита та відрядити його на висвячення до Москви. І. Самойлович не наважився суперечити волі царя, і в липні 1685 р. було скликано собор, який обрав митрополитом київським луцького єпископа Гедеона (князь Святополк-Четвертинський). Від'їзду Гедеона на висвячення в Москву передувало посольство українського духовенства, яке просило підтвердити давні права й вольності Київської митрополії. Московський патріарх це прохання задовольнив. Тоді Гедеон виїхав до Москви, де в грудні 1685 р. отримав дозвіл на митрополію. Він офіційно отримав титул «митрополит Київський, Галицький і Малої Росії», а традиційна частина титулу київських митрополитів — «і всієї Русі» — була вилучена. Тим часом московські дипломати залагоджували цю справу в Константинополі (Стамбулі). Заручившись підтримкою великого візира Порти й щедро обдарувавши константинопольського патріарха Діонісія, Росія в 1686 р. домоглася від нього згоди на передачу Київської митрополії Московському патріархату. Ці події стали для Української православної церкви катастрофою. Вона втратила колишню самостійність. Московський патріарх започаткував процес відокремлення від митрополії окремих єпархій (першою стала Чернігівська) і монастирів (Києво-Межигірський і Києво-Печерська лавра), які стали безпосередньо

підпорядковуватися патріарху. Проте найголовнішим було те, що українська церква почала втрачати свою самобутність.

Робота з текстом підручника: стор.160- визначити основні здобутки в освіті 17 ст

Хвилинка відпочинку. Гімнастика для очей

https://youtu.be/u_fLRqqJ59E?si=uANSHgRkLIGVwBpf

Освіта і друкарство. Києво-Могилянська академія. Наприкінці XVII ст. освітній рівень населення козацької України залишався відносно високим. Тут діяла велика кількість початкових шкіл, у яких учителювали дяки, мандрівні студенти Києво-Могилянського колегіуму. У них навчали читати, писати, рахувати, співати. Поширеною була й домашня освіта.

Саме в цей період в Гетьманщині виникла й набула поширення форма навчання й здобуття професійних знань при канцеляріях, де виконували різні доручення й водночас навчалися ведення канцелярських справ, складання ділових паперів. В Україні характерною була професійна підготовка юнаків через систему учнівства в ремісничих цехах. Таку підготовку отримували й козацькі діти в січовій школі на Запорозжі. Вона готувала канцеляристів, кобзарів, сурмачів, скрипалів, цимбалістів.

Виникали нові колегіуми, які були середніми навчальними закладами: Чернігівський (1700 р.), Харківський (1727 р.), Переяславський (1738 р.). Значним освітнім центром став Харківський колегіум, у якому навчалось до 800 учнів. Крім традиційних предметів тут вивчалися також інженерна справа, артилерія та геодезія (одна з наук про Землю). Переяславський колегіум безпосередньо займався підготовкою духовенства для православних парафій Правобережжя.

КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ

Київська колегія (незабаром Києво-Могилянська академія) була вищим навчальним закладом.

Повний курс навчання тривав 12 років. Усього в академії було вісім класів, а кількість предметів перевищувала 30. Основу навчальних предметів становили ті ж таки "сім вільних наук".

У перших чотирьох класах академії вивчалися мови: книжна українська, церковнослов'янська, грецька, латинська і польська.

Усі вищі науки в Києво-Могилянській академії викладалися, як і скрізь у Західній Європі, латиною.

Проте дбали в академії і про належне знання української мови: саме наукова діяльність викладачів академії, а також студентів сприяла розвитку української мови.

Києво-Могилянська академія впродовж тривалого часу була єдиним вищим навчальним закладом для всіх станів України, Східної Європи і православного світу.

КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ

Петро Могила особисто підібрав для школи педагогів і керівників. У школі навчалося понад 1 000 учнів, саме там побачили світ перші в Україні шкільні підручники.

З ім'ям викладача **Інокентія Гізеля** пов'язаний вихід у світ відомого **«Київського синописа»**, який вважають одним з перших підручників з історії України.

Студенти організовували наукові диспути, вистави, влаштовували різноманітні вечори й свята, хоч і жили дуже бідно. Більшість із них заробляла собі на життя вчителюванням чи допомагаючи церкві, організацією оркестрів, хорів і пересувних акторських труп.

Незважаючи на проблеми й труднощі, **Києво-Могилянська колегія** була найпрестижнішим вищим навчальним закладом на східнослов'янських землях. Тут навчалися українці, білоруси, росіяни, румуни, болгари, серби, навіть греки й араби.

Ця школа була осередком освіти для всього православного світу.

Їй допомагали **Галшка Гулевичівна**, гетьмани Петро Конашевич-Сагайдачний, Богдан Хмельницький, Іван Виговський, Іван Мазепа. Чимало її випускників працювало в багатьох європейських університетах.

ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ

Першим ректором Острозької академії був **Герасим Смотрицький** - знавець літератури, поет, письменник. На запрошення Костянтина Острозького він прибув до Острога та очолив гурток учених, які готували до друку **Острозьку Біблію**. Герасим Смотрицький був головним перекладачем і редактором цього видання.

Вихованцями Острозької академії були гетьман Петро Сагайдачний, письменник Мелетій Смотрицький та ін.

Після смерті князя Костянтина Острозького 1609 року академія почала занепадати й 1640 року припинила своє існування.

Проте нащадки шанують свого великого мецената и освітнього діяча, про якого сказав тогочасний поет:

**Владимир бо свой народ
крещенієм просвятил,
Костянтин же
богорозумія писанєм освітил.**

**Мелетій Смотрицький –
письменник-полеміст і
вчений**

Узагальнення. Систематизація. Рефлексія.

Бесіда

- *Охарактеризуйте становище православної церкви в 2 пол 17 ст;
- *Яку роль у церковному житті відіграла козацька старшина?
- *Назвіть особливості розвитку культури Гетьманщини у пол.17 ст.

Перегляньте відео:

<https://youtu.be/ljTLyATHxhs?si=ttIK0JFGF73BEjHo>

Домашнє завдання:

- * Прочитати §25.

*Складіть таблицю «Розвиток культури України в XVII ст

Галузь культури	Основні здобутки
Церковне життя	
Освіта	

- * Повторити тему Доба Руїни.

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, або на ел. адресу
nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіху у навчанні!